

TSJERCHINSKI

OF HIJ GEVALLEN IS DOOR EEN DOLKstoot in den rug, dan wel of 't een verraderlijk toegediend vergif is, dat een einde aan zijn leven heeft gemaakt — ik weet het niet. Maar zeker heb ik het recht, om te betwijfelen, dat Felix Edmundowitsch Tsjerchinski een „rustigen dood” is gestorven. Want zoo ooit een man is gehaat door tienduizenden en honderdduizenden daarenboven, dan is het wel de Roode Torquemada, de Bolsjewistische Fouquier-Tinville, de moordenaar en beul van zeker veel meer dan een miljoen Russische mannen en vrouwen.

Gehaat was Tsjerchinski; gehaat en gevreesd, omdat hij het hoofd was der Groot-Russische Tsjeka.

Tsjerchinski is het, die de Tsjeka heeft gemaakt tot een macht, welke in het Rusland der Sovjets alles en ieder aan zich heeft weten te onderwerpen. Een macht, die grooter en sterker is dan ooit de beruchte Czaristische Ochra na was, dat verschrikkelijk beschermings-instituut voor den Czaar en de Orthodoxe Kerk, 't welk een ieder, die het in den weg stond, in de gevangenis wierp of naar Siberië zond of kortweg uit den weg ruimde; onschuldigen zoowel als schuldigen. En de middeleeuwsche Inquisitie, die met niets ontziend geweld en zonder mededoogen haar bloedige hand drukte op het leven en lot van gansche volkeren, kon in al de lange jaren van haar bestaan niet meer angst en schrik om zich heen verspreiden dan deze Tsjeka in de betrekkelijk korte spanne tijds na 1917/18, toen zij haar werkzaamheid begon.

En het is deze Tsjeka, die Rusland beheerscht en terroriseert, en, omdat het hoofd der Tsjeka door zijn heirleger van beampten en spionnen van dag tot dag zijn invloedssfeer weet uit te breiden, is het dit hoofd, dat de Bolsjewistische Alleenheerscher van de Sovjet-Republieken kan worden genoemd. En zoo is het Tsjerchinski, die, met méér recht dan de ongelukkige Nicolas II, de Bloed-Czaar heeten mag.

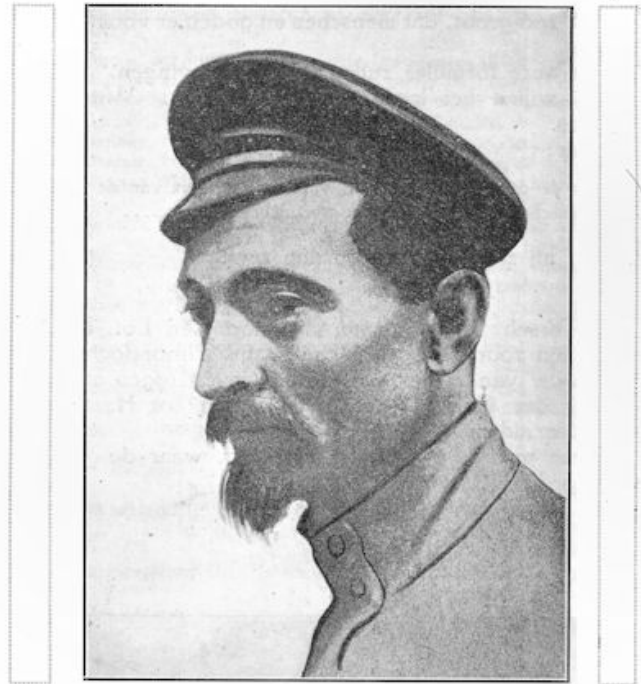
Felix Edmundowitsch Tsjerchinski kon in Rusland doen, wat hij wilde, en ten uitvoer brengen, wat hij zich had voorgenomen. En omdat hij eenmaal den dood gezworen had aan de „bourgeoisie,” dáárom onderteekende hij bij tien- en honderdtallen tegelijk het doodvonnis van de „aristo's” en alle anderen, die zijn helpers brandmerkten als tegenstanders van het Proletariaat. Ja, met eigen hand en zonder eenigen vorm van proces voltrok Tsjerchinski wel het doodsoordeel over hen, die in zijn oogen zich tegen de arme proletariërs hadden vergrepen.

Tsjerchinski werd dáárom zoo gehaat en gevreesd. Door ieder. Zelfs, geloof ik stellig, door Lenin, den Machtige. Want eenmaal noemde de Vader der Revolutie den Tsjeka-gebieder den „Man met het gouden hart” en hij zorgde er wel voor, dat Tsjerchinski niet onbekend met deze uitlating bleef. En is het in ernst aan te nemen, dat Lenin zoo sprak, omdat hij vriendschap en sympathie voor dezen grootmoordenaar gevoelen kon? Ligt niet de veronderstelling voor de hand, dat Lenin met klimmende zorg de machtsontwikkeling van Tsjerchinski met zijn Tsjeka gadesloeg en beducht was voor eigen veiligheid en leven?

In later jaren zal de geschiedenis zich ook met Tsjerchinski bezighouden, gelijk ze het gewoon is met alle „grooten mannen” te doen. Ongetwijfeld zullen dan de oordeelvellingen over hem zóózeer uiteenloopen, dat

606

het schier niet mogelijk zal wezen, zich een juist beeld van dezen man te vormen.

Het begint nu reeds.

Eenerzijds wordt er beweerd, dat Tsjerchinski niet in staat was, iets nieuws te ontwerpen en een eigen systeem in het leven te roepen. Hij zou niets meer geweest zijn dan een automaat, een menselijke machine, en daarom juist zonder menselijk medegevoel, zonder mededoogen. Maar anderzijds durft men van hem getuigen — Maxim Gorki deed dit — dat hij een man was met een fijnvoelend gemoed. En hij voegde er nog aan toe, dat zijn rechtvaardigheidszin veel goeds had gedaan.

Even, toen ik dezen zin las, heb ik mijn oogen niet geloofd. Maar het stond er werkelijk. De beroemde Russische schrijver had geen woorden genoeg, om aan te toonen, welk een voortreffelijk mensch deze doode wel was geweest.

Hoe diep, hoe ontzaglijk diep moet de mentaliteit van het Russische volk toch gezonken zijn, dat een man als Gorki de deugdenlijst van zulk een mensch voor „gezien en goedgevonden” onderteekenen durft...

En nu denk ik aan de uren van ontzetting terug, die ik doormaakte, toen ik Georges Popoffs boek „In de klauwen der Russische Tsjeka” las. Hoe heeft Popoff hier de „helden” van het Bolsjewisme ontmaskerd. Hoe geheel ten voeten uit teekent hij hier de machts-wellustelingen, die hun slachtoffers op de meest geraffineerde wijze folteren en geweld aandoen. Men kan niet aan den indruk ontkomen, dat de dienaren der Tsjeka duivelen zijn in menschen-gedaante. En het erkende hoofd dezer moordenaarsbende was de „fijnvoelende” Tsjerchinski...

Wie van nabij of van uit de verte eenigermate kennis wist te verzamelen over den toestand van het arme volk, dat zucht onder het Roode Bolsjewistische geweld, deinst terug. „Broederschap” en „Menschenmin” hebben de Lenins en Trotzky's in hun vaandel geschreven. En met en door deze woorden verlokken zij duizenden, hen te volgen op den door hen inge-

slagen weg. Verleiding! Misleiding! Het Rusland van thans is één wereld van haat en nijd. Tirannie en willekeur heerschen er. Roof en moord en doodslag zijn er aan de orde van den dag. En tot dezen diep-ellendigen staat is het ongelukkige land gebracht door de mannen der Roode Revolutie, door Tsjerchinski met zijn Tsjeka in de eerste plaats. ☒

Ik voor mij kan niet meedoen aan dat gebazel over een zielkundig raadsel. Zoo heeft men eerst Lenin en nu ook reeds Tsjerchinski trachten te kenschetsen, gelijk men het jaren voordien met een Robespierre heeft gedaan. Eerder nog zou ik geneigd zijn, van een *bête humaine*, een mensch-beest, te spreken, gelijk een van Frankrijks grootste schrijvers voor jaren een man noemde, wiens daden niets menschelijks meer hadden en in wien een ruw, dierlijk instinct tot openbaring kwam.

Vóór mij staat daar Tsjerchinski als een, die alleen leven kon, wanneer hij het warm-roode menschenbloed zag vloeien.

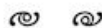
Vóór mij staat daar Tsjerchinski als de meedoogenlooze, de wetteloze . . . een dienaar, van den grooten Menschenmoordenaar.

Ik mag en zal niet spreken als mijn medereiziger in den trein van Den Haag naar Amsterdam, die zich, toen hij Tsjerchinski's dood vernam, ontvallen liet: „Die zal het nu ook zwaar te verantwoorden hebben . . .” Ik weet: aan God alléén is het oordeel, óók over Tsjerchinski.

Maar dit weet ik, gevoel ik althans, dat God in den Hemel aan onze verdoolde en verdwaasde wereld iets heeft te zeggen. Tsjerchinski's bestaan is niet doelloos geweest.

Welke sprake gaat er nu van dit leven uit?

Moet ik Tsjerchinski beschouwen als een geesel Gods, die het Russische volk voor zijn afdwalingen te tuchtigen had? Of is hij een voorlooper van den Wetteloze, wiens komst is voorzegd, en heb ik derhalve te denken aan de ontroerende waarschuwing, dat de Tijd nabij is? ☒

Tsjerchinski heeft zijn Rechter ontmoet. Nu zwijgt de Christen.

Maar wie terugziet op dit thans voorbijë leven, dat zoo plotseling — en misschien wel schrikwekkend — een einde vond, siddert, mòèt sidderen, ook al weet hij zich hier, in West-Europa, veilig voor de lange grijparmten der Russische Tsjeka.

Want: zal het zoo blijven? En zoo neen: hoe lange nog?

Is het niet, alsof iederen dag het dreigend Russisch gevaar naderbij komt? ☒

Bidden we tot God om bewaring van land en volk. En vergeten we ook het gebed niet voor arm Rusland, dat zoo nameloos lijdt onder het vreeselijk regime, dat het Roode Bewind, dat met name de Tsjeka nog altoos uitoefent.

Want . . . Le roi est mort — Tsjerchinski is dood . . . Vive le roi — Mensjinski, de vriend en medewerker van Tsjerchinski, is hem in zijn functie van Tsjeka-leider opgevolgd. En de in-droevige arbeid der „saneering door de Tsjeka” kan voortgang hebben . . . Arm Rusland! . . .

M. JACOBS

DE PIETER CORNELISZOOH HOOFT ☒

OP DEN 1^{EN} APRIL 1572 STAPTEN DE GEUZEN over den drempel van het Spaansche Koninkrijk in het vrije veld der Republiek. Drie-en-twintig jaren later, op den 1^{EN} April 1595, ontplooiden de zonen dier Geuzen hun zeilen, om de vrijgevochten vaderlandsche kust door het Spanjaardsgat (bij Texel) te verlaten en den zeeweg naar Indië te zoeken. Weer 23 jaren later doopten zij hun vestiging in Spanje's vroegere Koloniën met den naam Batavia. Nu nog één datum: op Koninginnedag 1926 aanvaardde het nieuwste mailschip van de Nederlandsche lijndiensten op Insulinde, de P. Cz. Hooft, de reis van Amsterdam naar Batavia.

Het zijn 350 jaren, die Nederland heeft gereild en gezeild tusschen het uitvaren van die vier scheepjes (2 van 230 last, een van 130 en een van 25 last) met hun 249 koppen dappere mannen, en de uitreis van de P. Cz. Hooft, metende 21200 ton en met 935 opvarenden aan boord. En nog altijd is het de scheepvaart gebleven, die ons den rang van koloniale mogendheid deed handhaven sinds Cornelis Houtman den weg tusschen Moederland en Koloniën ontsloot. Toen een overvloed van gevaren en een evenredige hoeveelheid moed; nu een overvloed van gerief en weelde en een evenredige hoeveelheid geld. Daarom was het zoo'n goed staal van zelfkennis, toen de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland” op de Jan Pz. Coen vele wandversieringen liet aanbrengen, die den passagiers aanwezig, op welke historische roem zij (en wij allen) teren.

In de naamgeving van haar nieuwste schip, waarmee zij, evenals de Rotterd. Lloyd, nu 7 groote passagierschepen op Indië in de vaart heeft, is de „Nederland” den weg van kunst en letteren ingeslagen: na Johan de Witt en Jan Pz. Coen nu de Drost van 't Muider slot, en straks (reeds op stapel gezet) de Christiaan Huygens, welke nog een 20 voet langer wordt dan de P. Cz. Hooft, die 164 Meter lang en 21 Meter breed is. Onze lezers hebben natuurlijk in de dagbladen al gezien, dat dit het eerste *motor*-mailschip is van de „Nederland,” evenals de onlangs in de vaart gebrachte „Indrapoera” het eerste motormailschip van de Lloyd is. Stookolie heeft hier dus de steenkool vervangen, en de passagiers varen er wel bij; zij hebben geen last meer van 't kolenstof bij 't laden, en de machinekamer kan kleiner zijn, zoodat die winst ten goede komt aan hun verblijven.

... En door het gewirwar van kabels en touwen, achter de in morgenlicht blinkende zeilen en de wapperende vlaggen, teekent zich het silhouet van de machtige havenstad af met haar trapgeveltjes en sierlijke kroonlijsten, haar hooge pakhuizen, statige kerkgebouwen en zware Schreierstoren, het centrum van Noord-Europa . . .” Zoo was het in 1595, en wie te zijner tijd nog eens de vestibule van het in October door onze Koningin te openen Koloniaal Instituut te Amsterdam binnenwandelt, zal op de kapiteelen der zuilen zien uitgeteeld, hoe de Amstelstad zich toen voordeed. „De vreemdelingh behoort te swijmen, die my siet,” zong Constantijn Huygens er van.

De trapgeveltjes en de kroonlijsten zijn verdwenen, maar het hart der stad trilt nog van dezelfde blijdschap als er, gelijk nu weer op 31 Augustus, zoo'n drijvend paleis, behoorende tot haar bezit, de reis naar het eilandenrijk aanvaardt, het „Soenda Calappa” in het onbekende Oosten van 1595. Zij denkt er nauwelijks meer aan, dat het geen Nederlandsche, maar een Fransche scheepswerf was, waar de P. Cz. Hooft gebouwd werd; zij weet immers, dat het St. Nazaire ginds een St. Misère